

ASIGURAREA CONTINUITĂȚII ÎNTRE EDUCAȚIA TIMPURIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR PRIN ÎNVĂȚAREA EXPERIENȚIALĂ

Amalia ENACHE,
doctorandă,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău /

Constanța, România

amigeoenache@yahoo.com

ORCID iD: 0000-0003-4606-6016

Rezumat: *Acest studiu evidențiază îmbunătățirea tranziției copiilor de la educația timpurie și îngrijirea timpurie la învățământul primar. Asigurarea continuității de la educația timpurie până la învățământul primar este un pas mare pentru toți copiii, o experiență de sprijin în această etapă poate influența dacă aceștia își pot dezvolta sau nu potențialul la școală, academic și social. Tranzițiile de calitate care sunt bine pregătite și centrate pe copil, gestionate de personal instruit care colaborează între ele și ghidate de un curriculum adecvat, sporesc efectele pozitive ale învățării timpurii și ale îngrijirii timpurii pentru a dura până la școala primară și nu numai. Prin învățarea experiențială, copiii pot dobândi cunoștințe, abilități și atitudini esențiale pentru tranziția lor către învățământul primar.*

Cuvinte-cheie: *Învățare prin experiență, principii de bună practică, continuitate, tranziție, abilități, competențe.*

Abstract: *This study highlights improving children's transition from early education and care to primary education. Ensuring continuity from early education to primary education is a big step for all children, a supportive experience at this stage can influence whether or not they can develop their potential at school, academically and socially. Quality transitions that are well-prepared and child-centered, managed by trained staff who collaborate with each other and guided by an appropriate curriculum enhance the positive effects of early learning and care to last through primary school and beyond. Through experiential learning, children can acquire knowledge, skills and attitudes essential for their transition to primary education.*

Keywords: *Experiential learning, principles of good practice, continuity, transition, skills, competences.*

Introducere. Învățarea experiențială este un element de bază în învățământ. Învățarea experiențială este caracterizată de participarea directă a elevilor la învățare, în special în afara sălii de clasă [11], uneori în laboratoare sau în alte

locuri. Oriunde are loc învățarea experiențială completează și, de obicei, îmbogățește munca tradițională la clasă. Printre numeroasele sale beneficii, învățarea experiențială poate ajuta elevii să atingă obiectivele intelectuale asociate în mod obișnuit cu educația liberă, inclusiv capacitatea de a aplica cunoștințele în situații și de a se angaja în învățarea pe tot parcursul vieții [4].

Învățarea experiențială este comună nu numai în Statele Unite, ci și în mai multe regiuni ale lumii, unde instituțiile de învățământ pun accent pe învățarea prin practică [6]. În realitate învățarea experiențială este un proces de învățare prin acțiune și prin reflectare. Având loc în interiorul și în afara sălii de clasă, învățarea experiențială implică integrarea cunoștințelor și abilităților pentru o acțiune intenționată.

Savanți de bază și principii de bună practică. David A. Kolb a identificat nouă erudiți de bază [8] ai învățării experiențiale: William James, Kurt Lewin, John Dewey, Jean Piaget, Lev Vîgotsky, Carl Jung, Carl Rogers, Paulo Freire și Mary Parket Follett. J. Dewey, de exemplu, a văzut nevoia unei teorii a experienței care să ghideze inovația educațională și a subliniat că trebuie luată în considerare calitatea experienței. Era important, a afirmat el, „să se discrimineze între experiențele care merită din punct de vedere educațional și cele care nu sunt” [2, p. 33]. Sintetizând lucrările acestor savanți bine respectați, D. Kolb însuși a contribuit cu o teorie a învățării experiențiale. Teoria sa presupune că învățarea este un ciclu nesfârșit, recurent, în care elevii primesc informații prin experiență concretă și conceptualizare abstractă și o transformă prin observație reflexivă și experimentare activă [8]. Acest proces de acțiune/ reflecție și experiență/ abstracție demonstrează un angajament autentic, care este în contrast puternic cu modelul tradițional de transmitere a informațiilor, ceea ce P. Freire a numit „conceptul bancar al educației” solicitând elevilor să stocheze fragmente de cunoștințe depuse de profesorii lor [5, p. 72].

Societatea Națională pentru Educație Experiențială (NSSE) a conturat opt principii de bună practică pentru toate activitățile de învățare experiențială.

Principiile sunt următoarele:

1. *Intenția* - luând în considerare rațiunea alegerii experienței.
2. *Pregătirea și planificarea* - începerea activităților cu o bază suficientă pentru a susține o experiență de succes.
3. *Autenticitatea* - care asigură că activitățile planificate sunt ca răspuns la o situație din viața reală.
4. *Reflecția* - inclusiv reflecția ca element esențial pentru transformarea unei experiențe simple într-o experiență de învățare și pentru măsurarea rezultatelor.
5. *Orientare și formare* - obținerea de informații de bază despre contextul și mediul în care se va situa experiența.
6. *Monitorizarea și îmbunătățirea continuă* - stabilirea unui mecanism de feedback legat de scopurile și obiectivele de învățare și a unei structuri flexibile care să permită ajustări în răspuns la feedback.

7. *Aprecieri și evaluare* - măsurarea sistematică a rezultatelor învățării și revizuirea datelor cuprinzătoare despre procesul experiențial ca un întreg.
8. *Recunoașterea, documentarea* - raportarea și recunoașterea sau celebrarea realizărilor [14].

Fiecare principiu contribuie la procesul și succesul învățării experiențiale, cu toate acestea, reflecția trebuie subliniată deoarece este condiția sine qua non pentru măsurarea învățării.

Limitările învățării experiențiale. Învățarea experiențială nu este lipsită de limitări și dezavantaje, cu toate acestea, ele au mai mult de a face cu proiectarea și implementarea unor proiecte sau activități specifice decât cu învățarea experiențială în sine. De exemplu, neatenția față de principiile stabilite de bună practică ar putea duce la o deconectare vizibilă între activitățile experiențiale și rezultatele învățării preconizate. O astfel de neatenție s-ar putea manifesta și în repartizarea unor activități fără fundament teoretic sau contextual suficient. În plus, dacă activitățile nu sunt supravegheate în mod adecvat, elevii își pot pierde concentrarea și nu reușesc să conecteze activitățile experiențiale cu conținutul învățării.

Copilul vine în grădiniță cu o experiență importantă, de aceea influențele educative din grădiniță trebuie să fie în consens cu toate celelalte influențe educative permanente sau temporale, care acționează asupra socializării copilului. Copilul este o persoană în devenire, „care se poate constitui ca partener al propriei sale formări” [15, p. 95-96].

Primii ani de viață pun bazele dezvoltării și învățării viitoare a competențelor unui individ. Investițiile în educația și îngrijirea timpurie a copiilor de înaltă calitate oferă beneficii în ceea ce privește învățarea și dezvoltarea pe termen lung a copiilor. Pentru mulți copii, tranziția de la ultima perioadă a educației timpurii la începutul școlii primare este prima lor experiență a unei mari schimbări culturale, în oamenii din jurul lor, modul în care interacționează, numărul de colegi, tipurile de activități în care sunt angajați și mediul lor fizic. O experiență de succes în această etapă poate influența dacă aceștia își pot dezvolta întregul potențial și capacitatea de a face față tranzițiilor viitoare.

Asigurarea *continuității* între educația timpurie și învățământul primar prin învățarea experiențială este un aspect important în dezvoltarea armonioasă a copiilor și în tranziția lor de la nivelul preșcolar la nivelul școlar. Învățarea experiențială implică învățarea prin explorare, investigație și experiențe practice, permițând copiilor să-și construiască cunoștințele și să-și dezvolte abilitățile într-un mod interactiv și captivant.

Există mai multe modalități în care învățarea experiențială poate facilita *continuitatea* între educația timpurie și învățământul primar:

1. *Abordarea holistică a învățării:* Învățarea experiențială pune accentul pe dezvoltarea integrală a copilului, luând în considerare

aspecte cognitive, emoționale, sociale și fizice. Această abordare integrată a învățării contribuie la construirea unei fundații solide pentru învățământul primar, având în vedere dezvoltarea copilului abordată într-un mod coerent și unitar pe perioada educației timpurii.

2. *Explorarea activă și autonomă*: Învățarea experiențială încurajează copiii să exploreze și să experimenteze în mod activ lumea din jurul lor. Această abordare ajută să-și dezvolte curiozitatea, gândirea critică și abilitățile de rezolvare a problemelor, care sunt esențiale și în învățământul primar. Prin învățarea experiențială, copiii dobândesc încrederea în propria lor capacitate de a învăța și de a face față provocărilor.
3. *Continuitatea tematică și a ariei de interes*: Integrarea temelor și a intereselor copiilor în activitățile de învățare poate facilita continuitatea între educația timpurie și învățământul primar. Abordarea bazată pe proiecte sau activități de învățare lungi poate permite copiilor să exploreze subiecte în profunzime și să-și dezvolte cunoștințele pe termen lung. Aceasta le oferă o bază solidă pentru învățarea ulterioară și poate face tranziția către învățământul primar mai lină.
4. *Planificare și colaborare între cadre didactice*: Cadrele didactice din educația timpurie și învățământul primar ar trebui să colaboreze îndeaproape pentru a dezvolta programe de învățare care să se completeze reciproc. Aceasta ar asigura o tranziție lină și continuă pentru copii. Comunicarea și colaborarea între profesorii din educația timpurie și învățământul primar sunt esențiale pentru a asigura continuitatea învățării. Profesorii ar trebui să împărtășească informații și să lucreze împreună pentru a identifica nevoile și interesele copiilor și pentru a asigura o tranziție fără probleme către învățământul primar. Aceasta poate implica, de exemplu, planificarea activităților comune sau organizarea întâlnirilor între profesori pentru a discuta despre progresele și nevoile individuale ale copiilor.
5. *Învățarea prin joc*: Jocul este o componentă importantă în educația timpurie și poate fi, de asemenea, folosit în învățământul primar pentru a menține angajamentul și entuziasmul față de învățare. Prin intermediul jocului, copiii pot explora și experimenta în mod activ concepte și abilități, dezvoltându-și în același timp creativitatea și imaginația. Integrarea jocului în activitățile de învățare în educația timpurie și continuarea acestei abordări în învățământul primar poate ajuta la menținerea interesului și a motivației copiilor în procesul de învățare.

În timpul petrecut în grădiniță, copiii achiziționează o serie de *deprinderi și competențe* care sunt fundamentale și care pot fi valorificate și dezvoltate prin intermediul învățării experiențiale în învățământul primar. Iată câteva exemple:

1. *Abilități sociale și emoționale*: Copiii au învățat să interacționeze cu ceilalți, să-și exprime emoțiile și să colaboreze în grădiniță. Aceste abil-

ități sociale și emoționale pot fi consolidate prin activități de grup în învățământul primar, cum ar fi proiecte de colaborare, jocuri de rol sau discuții în echipă.

2. *Limba și comunicare*: În grădiniță, copiii au dezvoltat abilități lingvistice prin vorbire și ascultare activă. În învățământul primar, aceste abilități pot fi extinse prin activități de lectură, scriere și prezentare orală în cadrul proiectelor și a experiențelor practice.
3. *Gândire logică și matematică*: Prin activități de sortare, clasificare, rezolvare a problemelor simple și recunoașterea modelelor, copiii au dobândit abilități de gândire logică și matematică în grădiniță. Aceste abilități pot fi dezvoltate în continuare în cadrul experimentelor și al proiectelor care implică activități matematice și științifice în învățământul primar.
4. *Motricitate fină și coordonare*: Copiii au avut oportunitatea de a-și dezvolta motricitatea fină și coordonarea ochi-mână prin activități precum desenul, modelarea, tăierea și lipirea în grădiniță. Aceste abilități pot fi valorificate în învățământul primar prin activități practice cum ar fi scrierea, desenul, rezolvarea de puzzle-uri sau experimente științifice.
5. *Creativitate și imaginație*: Grădinița a încurajat copiii să-și exprime creativitatea și imaginația prin desen, pictură, dramatizare și jocuri imaginative. În învățământul primar, aceste abilități pot fi valorificate prin proiecte artistice, activități de scriere creativă sau rezolvare a problemelor într-un mod neconvențional.
6. *Autonomie și responsabilitate*: Copiii au învățat să-și asume responsabilități și să-și organizeze timpul în grădiniță. Aceste abilități de autonomie și responsabilitate pot fi consolidate în învățământul primar prin sarcini și proiecte individuale sau prin încurajarea copiilor să-și asume roluri de lider și să-și exprime opiniile și ideile.

Aceste deprinderi și competențe dobândite în grădiniță sunt fundamentale pentru dezvoltarea elevului în învățământul primar și le oferă o bază solidă pentru a învăța și a se dezvolta în continuare.

Învățarea experiențială poate implica activități practice cum ar fi experimente științifice, vizite de studiu, proiecte de cercetare, jocuri de rol sau excursii în natură. Aceste activități permit copiilor să-și aplice cunoștințele în context real, să dezvolte abilități practice și să-și consolideze încrederea în propriile capacități.

Cercetările în neuroștiințe arată că sensibilitatea creierului în zonele de dezvoltare extrem de importante, cum ar fi limbajul și calculul, abilitățile sociale și controlul emoțional, ating vârfurile în primii ani de viață [12]. Bazele din primii ani cresc șansele de rezultate pozitive.

Fabian Hilary [3, pp. 3-17] definește *tranziția* ca „un proces de schimbare” prin care trec copiii de la o etapă la alta. Aceasta poate include tranziții orizontale și verticale [7; 1].

Există trei motive principale pentru a ne asigura că o atenție sporită este acordată tranzițiilor bine gestionate:

- 1) asigurarea durabilității beneficiilor educației timpurii,
- 2) pregătirea copiilor pentru școală și pentru viață,
- 3) îmbunătățirea echității în rezultatele educației.

Pentru copil, trecerea de la ultimul an de educație timpurie la învățământul primar, este o perioadă de entuziasm și mândrie, precum și de nesiguranță, anxietate și nervozitate în fața noului și nefamiliarului [9; 17].

Cercetările au arătat că un început pozitiv la școală este asociat cu rezultate pozitive de învățare și bunăstare pe termen lung, atât în școală cât și în afara acesteia [10; 16].

Tranziția la învățământul primar este considerată o bază pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Participarea la educația timpurie este privită ca primul pas în dezvoltarea unei persoane, iar câștigurile obținute ar trebui să fie aduse în sus în învățământul primar. Pedagogia copilăriei timpurii, cu accent pe strategiile naturale de învățare ale copilului, ar trebui să fie respectată și reflectată în primele clase ale învățământului primar [13].

Concluzii. Învățarea experiențială pune accentul pe implicarea activă a copiilor în procesul de învățare și pe legătura directă dintre cunoștințe și experiențe practice.

Copiii învață să observe și să exploreze lumea din jurul lor în grădiniță prin activitățile de descoperire și cercetare. Acestea deprinderi pot fi consolidate și extinse în învățământul primar prin activități practice, cum ar fi excursiile în natură sau vizitele la muzee și alte instituții.

Învățarea experiențială în învățământul primar oferă, de asemenea, oportunități de dezvoltare a capacităților de colaborare și lucrul în echipă, de rezolvare a problemelor, de comunicare eficientă și de gândire critică. Prin experiențelor practice și directe, elevii pot înțelege mai bine conceptele și pot face conexiuni între cunoștințe și experiențe, dezvoltând astfel o înțelegere profundă și durabilă.

Prin urmare, învățarea experiențială în învățământul primar consolidează și extinde deprinderile și competențele dobândite în grădiniță, oferind elevilor oportunitatea de a-și aprofunda cunoștințele și de a-și dezvolta abilități într-un mod concret și semnificativ. Această abordare educativă facilitează continuitatea între educația timpurie și învățământul primar, oferindu-le copiilor o fundație solidă pentru învățare pe termen lung.

Referințe bibliografice:

1. Ackesjö H. Children crossing borders: School to preschool class. *International Journal of Early Childhood*. Vol. 45/3, pp. 387-410. 2013.
2. Dewey J. *Experience and education*. New York: Kappa Delta Pi. 1938.
3. Dunlop A. W., Fabian, H. *Informing Transitions in the Early Years*. England: Open University press, 2007.
4. Eyster J. The power of experiential education. *Liberal education*, 95 (4), 24-31, 2009.

5. Freire, P. *Pedagogy of the Oppressed*. New York: The Continuum International Publishing Group Inc, 2005.
6. Hoyt L. *Regional Perspectives on Learning by Doing: Stories from Engaged Universities around the World*. Michigan: University Press, 2017.
7. Kagan I. S. *Moving from here to there: Rethinking continuity and transitions in early care and education*. In B. Spodek and N. Saracho (Eds.), *Issues in Early Childhood Curriculum*. Yearbook in early childhood education, vol. 2. New York: Teachers College Press, 1991.
8. Kolb D. A. *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). Pearson Education. 2015.
9. Lillejor I., Taguma, M. *Transition from Kindergarten to School. A Systematic review*. Oslo: Knowledge Center for Education, 2017.
10. Margetts K. Transition and adjustment to school. In *Transition to school International research, policy and practice*. Dordrecht: Springer, 2014.
11. Moore D. T. Forms and issues in experiential learning. In D. M. Qualters (Ed.) *New Directions for Teaching and Learning*. New York City: Wiley, 124, 3-13. 2010.
12. Naudeau S., Kataoka N., Valerio A., Neuman M. J., Kennedy L. Washington. *Investing in Young Children: An Early Childhood Development Guide for Policy Dialogue and Project Preparation (Directions in Development)* Washington DC: World Bank Publications 2010.
13. Pramling N., Pramling S. I. *Educational Encounters: Nordic Studies in Early Childhood Didactics*. Dordrecht: Springer, 2011.
14. The National Society for Experiential Education (n. d.) *Eight principles of good practice for all experiential activities*. <http://www.nsee.org/8-principles>.
15. Vršmaš E. *Educație timpurie*. București: Arlequin, 2014.
16. Vrinioti K., Einarsdóttir J., Broström S. *Transitions from preschool to primary school in EU-Agency, Regional Government of Cologne/ Germany*. Transition from Preschool to School: Emphasizing Early Literacy. Comments and Reflections by Researchers from Eight European Countries, Early Years Transition Programme, EASE. 2010.
17. Woodhead M., Moos P. *Early Childhood and Primary Education. Early Childhood in Focus 2: Transitions in the Lives of Young Children*. Milton Keynes: Open University Press, 2007.